

Osam i trideset. Ponedjeljak, jutarnji špic u punom naletu. Putnici u vozu podzemne železnice čitali su svoje jutarnje novine ili romane; spavali ili dremali; čavrljali ili razmišljali; stajali ili sedeli. Neki su se povremeno čak i smejali. Službenici iz računovodstva gurali su se rame uz rame sa finansijskim direktorima; daktilografkinje sa manekenkama; kuvarice sa šeficama; službenici iz arhive sa kompjuterskim programerima; crnci sa belcima. Muškarci su otvoreno ili potajno zurili u devojačke noge; devojke su im uzvraćale pogledima, ili se pravile da to ne primećuju. Glave su bile ispunjene predstojećom nedeljom; glave su razmišljale o proteklom vikendu; glave gotovo prazne.

Dženi Kuper je sedela i čitala stranu sa pismima čitateljki u ženskom časopisu i povremeno se osmehivala smešnim situacijama u koje su neke devojke uspele sebe da uvale. Mrštala se i na pojedine odgovore. Dok je površno prelazila pogledom preko stranice, bez stvarnog interesovanja za reči koje su se nalazile pred njom, misli su joj se vraćale na prethodno subotnje večerice i na žurku na kojoj je bila. Jedva je čekala da stigne na posao i ispriča prijateljicama o fenomenalnom mladiću koji ju je otpratio do kuće – pogotovo Marion, koja je uvek imala na stotine frajera, a nije dopuštala drugim devojka da to zaborave. Dženi je sebe smatrala malo suviše običnom; oči su joj bile previše sitne i previše blizu jedno drugome, nos joj je bio taman malčice predugačak. Ipak, imala je dobre noge; duge, ni premršave, ni predebele. Kosa joj je uvek izgledala lepo. Lepi uvojci, lepa topla boja. A lice joj *jeste* bilo veoma privlačno, ako se ne bi previše široko osmehivala. U svakom slučaju, mladiću se zaista dopala – rekao joj je to. Ona je imala mladiće, ali nijedan od njih nije odgovarao uobičajenim Marioninim standardima. Volela ih je, ali uvek se osećala donekle posramljeno kada bi izlazila sa njima. Ali ovaj je bio drugačiji. Izgledao je dobro koliko i bilo koji od Marioninih, u stvari bolje od većine. A pitao ju je za nov izlazak! Večeras. Bioskop. Jedva je čekala da ga pokaže prijateljicama – Marion će pozeleneti od zavisti.

Violet Melrej, koja je sedela kraj Dženi, čitala je svoj istorijski ljubić. Stalno se uživljavala u romantičnu prozu, znala je uvek tačno kako se junakinja oseća u svakoj situaciji, patila sa njom, osećala njena razočaranja, njenu sreću. Uzdisala je u sebi kada se glavni junak, koji je ostao bez bogatstva, bez žene (koja je bila silno zla i stalno je spletkarila) i desne ruke u nesreći u lovu, vratio ženi koju je zaista voleo, glavnoj junakinji, tako blagoj, tako čistoj, tako voljnoj da ga ponovo primi u svoje naručje i uteši ga u jadu, spremna da sve žrtvuje za njega, tog čoveka koji je izdao njeno poverenje i kome je sada toliko potrebna. Violet se sećala koliko je Džordž bio romantičan. Dok joj se udvarao, poklanjao joj je cveće, male darove, kratke pesme. Kako je samo uvek bio pažljiv. Ali sada, posle šesnaest godina i troje dece, radije bi je

potapšao po leđima nego što bi je pomilovao. Ipak, bio je dobar čovek, veoma pošten, ali veoma blag.

Bio joj je dobar muž, deci dobar otac, uvek veran, uvek strpljiv. Njihova ljubav se tokom godina razblažila, nije izbledela kao što se to, izgleda, dešava kod većine parova. Ali samo da nije bio toliko razuman. Svaki problem rešavao je pre logikom nego emocijama; a i te emocije su bile pažljivo odmerene, nikada preterane. Kada bi je samo nečim iznenadio. Učinio nešto nečuveno. Ne baš kada bi imao ljubavnicu – ali možda kada bi odmerio očima neku drugu ženu. Ili počeo da se kladi na konje. Ili došao kući pijan. Ili tresnuo brata Alberta po nosu. Ali ne, ona ga ne bi zaista menjala. Nije on kriv što je ona s vremena na vreme sklona romantičnoj avanturi, maloj količini sjaja. U četrdeset drugoj, trebalo je da ume da savlada svoje neobuzdanije porive za avanturama. Sada, kada su joj deca u školi, dovoljno kadra da se staraju o sebi, njen jedini odušak bio je posao na određeno vreme u osiguravajućem zavodu. Muškarci su tamo bili prilično uštogljeni, ali neke devojkice bile su baš zabavne. To ju je u svakom slučaju zamajavalo najvećim deolom dana, i imala je dovoljno šta da radi kada se deca vrate kući iz škole, a Džordž sa posla. Ona podseti sebe da za vreme pauze za ručak ode u knjižaru *Smits* po novu knjigu.

Henri Saton je stajao oklembesjen o rukohvat dok je voz skretao na krivini u tunelu. Pokušavao je da čita svoje presavijene novine, ali svaki put kada bi pokušao da ih otvori kako bi okrenuo stranu, umalo ne bi izgubio ravnotežu. Konačno, digao je ruke od toga, spustio pogled na ženu koja je sedela pred njim i čitala knjigu i zapitao se na kojoj će stanici ona sići. Ne, ostaće da sedi još neko vreme; oni što čitaju knjige uvek se dugo voze. Mlada devojkica kraj nje. Ne. Radi u kancelariji, neće sići dok ne dođe do Sitija ili Vest Enda, a sledeća stanica je tek Stepni Grin. Tokom godina, za vreme saobraćajnog špica, Henri je postao stručnjak za to gde ljudi žive. Ujutro mu to nije baš išlo najbolje – retko je dolazio do mesta – ali uveče, stao bi kraj osobe koja će najverovatnije vrlo brzo sići. Na primer: što otrcanije izgleda, to će pre stići do svog odredišta; obojeni nikada ne idu dalje od Vest Hema; dobro obučeni ljudi često kod Majl Enda prelaze na Centralnu liniju. Dvadeset dosadnih ali komotnih godina koje je proveo kao činovnik u advokaturi naučilo ga je dosta i o ljudima. Život se odvijao stalnim, redovnim korakom; ne naročito uzbudljiv – uz koji zanimljiv skandal – već tako da je jedan dan ličio na drugi. Nije bilo slučajeva ubistva, silovanja ili ucene – uglavnom razvodi, prevare ili promet nekretninama. Sigurne stvari. Uglavnom monotone, često dosadne. Bezbedne. Bilo mu je drago što nije oženjen i što je u stanju da živi bez briga o deci, školama, susedima, porodičnom lekaru, odmorama. Ali nikada se nije mnogo razmetao time što je sam. Verovao je u to da treba da se drži povučeno i da se ne meša u

probleme drugih ljudi. Bilo mu je dosta toga na poslu, iako se nikada nije emocionalno angažovao. Crkveni hor bio je jedina društvena aktivnost u kojoj je uživao i odlazio je jednom nedeljno na probe, a nedeljom ujutro pevao je iz sveg srca, što je predstavljalo jedini vid egzibicionizma koji je sebi dopuštao.

Podigao je naočari i protrljao hrbat nosa. Za Henrija Satona, ponedeljak nije bio ni depresivan ni razveseljavajući; jedan dan bio je gotovo isti kao drugi.

Voz se naglo trže i zaustavi se uz škripu, bacivši iznenađenog advokatskog činovnika u krilo Violet Melrej i Dženi Kuper.

„O, izvinite“, promuca on, crveneći dok je ustajao. Drugi putnici nalazili su se u istoj neprilici i sada su se pridizali, neki nasmejani, drugi uz ljutito gundanje.

„Eto ti ga sad“, reče nečiji glas. „Opet dvadesetominutno kašnjenje.“ Nije imao pravo. Sedeli su ili stajali četrdeset minuta u stanju napetosti, pokušavajući da čuju bučan razgovor između vozača i čuvara preko interkoma. Henri Saton, Violet Melrej i Dženi Kuper nalazili su se u prvom vagonu, tako da su sasvim jasno mogli da čuju vozačeve odgovore na čuvareva pitanja. Video je nešto na šinama, nije sasvim siguran šta, ali bilo je prilično krupno, pa je nagazio na kočnice i tako isključio struju. Pošto je zaključio da je voz to već zgazio, bilo da je u pitanju čovek ili životinja, očigledno rešenje bilo je da nastavi dalje, a da ekipa dođe tu sa sledeće stanice. Jedini problem je sada bio u tome što uopšte nije imao struje. Nimalo elektriciteta. Možda je to što su pregazili nekako oštetilo voz, mada je u to sumnjao. Možda dotrajao kabl? Čuo je da pacovi mogu da pregrizu kablove.

Vozač, ili „mašinovođa“, kako mu je bilo zvanje, razgovarao je sa centralnom kontrolom i oni su mu savetovali da neko vreme ostanu gde su, dok oni ne pronađu kvar i ne poprave ga. Ali miris dima naterao ga je na ono što je preduzeo. Putnici su istovremeno postali svesni dima i počeli da se podozrivo komešaju.

Sledeća stanica, Stepni Grin, nije bila mnogo daleko, pa će ih on povesti sa voza kroz tunel. Sa toliko mnogo putnika, biće to opasno, ali bolje nego da se uspaniče u skućenom prostoru vagona. Već je čuo uzbuđene glasove koji su dopirali iz susednog vagona. Rekao je čuvaru šta namerava, a onda otvorio vrata između kabina i susreo se sa uzbuđenim licima.

„U redu je“, uveravao ih je sa lažnim samopouzdanjem. „Mali kvar, ništa drugo. Idemo tunelom do sledeće stanice – nije daleko, a u šinama neće biti struje.“

„Ali, nešto gori“, obavesti ga nabusito neki poslovni čovek zabrinutog izraza na licu.

„Sve je u redu sa tim, gospodine. Nema razloga za uzbunu. Ubrzo ćemo srediti i to.“ On krenu prema kraju vagona. „Samo da obavestim ostale putnike, a onda ću se vratiti da vas povedem kroz tunel.“ On nestade u susednom vagonu i ostavi užasnite putnike u nelagodnoj tišini.

Nekoliko minuta kasnije, začuše vrisak praćen povicima uzbune. Vrata se naglo otvoriše i putnici nagrnuše unutra, gurajući se i probijajući kroz pretrpani vagon. Miris paljevine pratio ih je u stopu. Histerija se raširi poput vatre koja ju je izazvala.

Henri Saton je ponovo bio odbačen na dve putnice ispred njega.

„Zaboga, zaboga“, promrmljao je kada su mu se naočari spustile na kraj nosa. Ovaj put, nalet ljudi sprečio ga je da se podigne sa preplašenih žena. Bili su prisiljeni da ostanu pripijeni dok su se muškarci i žene gurali kraj njih, sada prestravljeni zbog gustog dima koji je počeo da puni voz. Tu i tamo je izbila tuča kada su muškarci shvatili da im drugi onemogućavaju bekstvo. Duž čitavog voza, vrata su se otvarala silom, a putnici skakali u mračni tunel, tako da su neki ostajali onesvešćeni od udara o zid, da bi ih drugi gnječili skačući na njih.

Violet je pokušavala da dođe do vazduha ispod opruženog advokatskog činovnika, dok se Dženi upinjala da se oslobodi.

„Strašno mi je žao, dame“, izvinjavao se on, nesposoban da se pomeri. „Ako – ako ostanemo mirni, siguran sam da će nalet ubrzo popustiti, pa ćemo moći da napustimo voz. Ne verujem da će vatra za još neko vreme dopreti ovamo. Imamo dovoljno vremena.“ Začudo, Henri se osećao krajnje smireno. Kao neko čiji je život bio toliko lišen avantura, čudio se sopstvenoj pribranosti. Često se pitao da li bi bio hrabar u vreme nekakve krize, a sada, dok su ljudi paničili, gurali se i vrištali svuda oko njega, iznenadio je sebe sopstvenim nedostatkom straha. Osećao se veoma zadovoljno.

Sada je vagon već postao manje pretrpan, pošto su ljudi koristili bočna vrata da bi umakli od zagušljivog dima.

„Aha, mislim da sada mogu da ustanem.“ Henri se osovi na noge i posegnu da pomogne ženi i devojci da ustanu. „Mislim da bi trebalo da ostanemo na okupu, dame. Kada budemo ušli u tunel, držaćemo se za ruke i opipavati put duž zida. Ja ću ići napred, hajdemo.“

Poveo je dve putnice prebledelih lica prema prednjem delu vagona. Najednom, vrištanje dostiže novu visinu. U pomrčini tunela, osvetljene farovima voza, videle su se prilike u borbi sa nečim. Napolju je bilo suviše lica da bi se tačno shvatilo šta se dešava. Henri načas vide kako neki čovek, i dalje sa polucilindrom, nestaje iz vidokruga ispod prozora, sa nečim crnim na licu. Dok su se približavali otvorenim vratima vozačeve kabine, videli su da se ljudi upinju da se vrata u voz, ali da ih sprečavaju oni koji još pokušavaju da siđu.

Henri i njegove dve družbenice stigoše do male, zamračene vozačeve kabine.

„Da vidim sada“, reče on, upola samom sebi, „trebalo bi ovde negde da stoji baterijska lampa ili fenjer – a, baš ono što nam treba.“ On pruži ruku prema dugoj baterijskoj lampi obloženoj gumom, odloženoj u jednom uglu. Iznenadno grebanje natera ga da se okrene prema otvorenim vozačevim vratima. Tamo je čučalo nešto crno. On uključi lampu i okrenu tamo snop svetla. Dženi vrisnu kada se svetlost odblesnu u dva sjajna, zla oka. Istog trena, ni sam ne shvatajući šta radi, Henri zamahnu nogom, dohvati pacova po glavi i šutnu ga natrag u tunel.

„To je jedan od onih crnih pacova o kojima sve novine pišu!“ uzviknu Violet užasnuto. Dženi briznu u plač, zabivši glavu u rame starije žene. Henri osvetli tamu lampom i pokuša da shvati prizor koji se ukazao pred njim. U skućenom prostoru tunela, muškarci i žene su trčali, tukli se, uzmicali dok su stotine crnih pacova divljale među njima, skakale i kidale, a žeđ za krvlju ih terala u sve veću mahnitost. On brzo zatvori vrata, pa pogleda pozadi u vagon. Vide da su pacovi prodrli u voz i da sada napadaju putnike koji nisu uspeli da siđu ili su se uskobeljali natrag unutra. On zalupi vrata kabine i isključi lampu.

Malo se tresao, ali uspeo je da obuzda drhtanje u glasu. „Dame, mislim da je najbolje da neko vreme sedimo tu gde smo.“

Svi poskočiše kada nešto pade na vrata. Dženi glasno zastenja, dok joj se čitavo telo grčevito treslo. Violet se potrudi da je uteši što je bolje umela. „U redu je, dušo. Ne mogu da uđu ovamo“, tešila ju je.

„Ali morate biti tihe“, reče Henri, stavivši joj ljubazno ruku na rame. „Ne smeju nas čuti. Mislim da sam onom gadu slomio kičmu, pa on neće pokušati da se probije unutra. Predlažem da se svi spustimo na pod i da budemo što je moguće tiši.“ Pomogao je devojci koja je jecala da sedne i još jednom pogledao kroz prozor. Poželeo je da to nije uradio. Njegov um registrovao je sliku za koju je znao da je neće zaboraviti sve do – on brzo odstrani iz glave razmišljanja o životu i smrti. Ispod njega nalazio se deo nekog košmara. Prizor iz pakla. Video je okrvavljene udove; odrana lica; iskidana tela. Neki muškarac stajao je spram njega, uza zid, ukočen i uspravljen, dok su mu oči beživotno zurile, kako se činilo, u njegove, a tri ili četiri pacova hranila su se njegovim golim nogama. Neka debela žena, potpuno gola, jadno je zavijala dok je tukla po dva pacova koja su joj visila o pozamašnim dojčkama. Mladić od osamnaestak godina pokušavao je da se popne na krov voza tako što se odupirao nogama o zid tunela i lagano pridizao. Jedan ogroman pacov potrča uz zid i obruši mu se u krilo, nateravši mladića da padne natrag na tle. Krici su prožimali vazduh. Povici upomoć tukli su mu po mozgu. Sve to u polumraku, naspram crnila tunela, kao da se čitav događaj zbiva u crnom limbu. A posvuda ustrčala, krznata crna stvorenja, koja su jurila

uz zidove, skakala u vazduh, da bi se zaustavila tek kada otimanje njihovih žrtava prestane, a i tada samo da bi jela i pila.

Henri klonu na kolena i slabašno se prekrsti.

Poskočio je kada mu je nečija ruka dodirnula rame. „Šta da radimo?“ upita ga Violet, pokušavajući da mu nazre lice u mraku. On se potrudi da odstrani užasan prizor iz misli.

„Sačekaćemo neko vreme i videti šta se događa. Sigurno će poslati nekoga u tunel da istraži stvar. Ne bi trebalo da potraje dugo.“ On posegnu za Violetinom rukom i blago je potapša. Počeo je potajno da uživa u tome što ta žena zavisi od njega. Ranije, uvek je bio malo stidljiv sa suprotnim polom, ali sada, usred haosa, pronašao je novu stranu svoje bojažljive prirode. Osećaj ponosa samim sobom počeo je da gasi unutrašnji strah.

Naglo, vrištanje prestade. Nisu se pomerili nekoliko sekundi i naprezali su sluh u potrazi za i najslabijim zvukom. A onda začuše ječanje. Započelo je jednim dugim stenjanjem i razvilo se u još nekoliko. Ubrzo je čitav tunel odjekivao kricima jada, zavijajućim glasovima, pozivima upomoć. Ali, nije bilo više krikova. Kreštava žurnost nestala je iz glasova. Kao da su unakaženi ljudi – oni koji su ostali u životu – znali da više ništa ne može da im se dogodi. Užas je bio počinjen i sada su mogli samo da žive ili da umru.

Henri se podiže i pogleda kroz prozor. Mogao je da vidi jedno ili dva tela u blizini, ali crnilo je skrivalo sve ostalo.

„Mislim da su otišli.“ On se ponovo okrenu ka ženi i devojci. „Izgleda da im više nema ni traga.“

Violet kleknu i virnu napolje. „Ali – kakav je to sjaj? Odnekud dopire crven sjaj.“

Henri skoči na noge. „Naravno. Vatra! Širi se i verovatno je preplašila pacove. Moraćemo da izađemo.“

„Ne“, uzviknu Dženi. „Ne smemo izaći tamo. Čekaće nas!“

„Ali ne možemo ni ostati ovde“, reče joj on, blago. „Čujte, mislim da su sada otišli, da ih je uplašila vatra. Ja ću prvi izaći, pogledati i ustanoviti da li je tako. Onda ću se vratiti po vas.“

„Nemojte nas napuštati.“ Violet ga uhvati za mišicu. On joj se osmehnu, lica sada vidljivog u crvenom odsjaju. Fino izgleda, pomisli on. Verovatno je udata. I ima decu. Ne bi me dvaput pogledala u nekoj normalnoj situaciji. Šteta.

„U redu. Idemo zajedno.“

„Ne, ne, ja tamo ne izlazim.“ Dženi se skupi u suprotnom uglu.

„Moraš, dušo. Inače ćeš se ubrzo ugušiti ovde.“ Dim je postajao sve gušći. „Sada će biti bezbedno – videćeš.“ On pruži ruku i primora je da ustane, dok mu je Violet pomagala. „Kada budemo izašli, hoću da se

nijedna od vas ne obazire oko sebe“, reče im. „Samo se držite mene i gledajte pravo napred. I molim vas da mi verujete.“

Otvorivši oprezno vrata, on obasja tunel lampom, iako za to sada gotovo da nije bilo potrebe, zbog odsjaja vatre negde kod zadnjeg dela voza. Tela su bila razbacana duž šina dokle god mu je pogled dopirao, neka od njih još su se pomerale, neka su puzala tunelom, dalje od vagona, a ostala su ležala potpuno nepokretna. Učini mu se da je video mala obličja kako se kreću među njima, ali nije bio siguran da li ga je to zavarala nestalna svetlost.

„Hajdemo, dame. Setite se šta sam rekao i gledajte pravo napred – ne smemo stati ni zbog čega – i ni zbog koga.“ Obično veoma saosećajan, znao je da bi bilo fatalno kada bi pokušali da pomognu bilo kome od povređenih. Oni će morati da budu spaseni kasnije.

Sišao je i pružio ruku da pomogne devojci koja se neobuzdano tresla. Pričao joj je blago, nagovarao je, pokušavao da joj umiri prenapete živce. Violet mu se osmehnu odozgo, uplašena, ali voljna da stavi svoj život u ruke ovog malog čoveka. Krenuše napred, pognuti kako bi izbegli zadimljene gornje slojeve vazduha. Henri na čelu, devojka sledeća, lica priljubljenog uz njegova leđa, Violet odmah iza nje, sa rukama oko Dženi.

Posrtali su napred, pokušavajući da ne obraćaju pažnju na ječanje, slabašne pozive u pomoć. Henri oseti kako ga neka šaka slabo hvata za pantalone, ali spade pri njegovom sledećem koraku. Znao je da ne sme da stane, da životi ove žene i devojke zavise od njega. Vratit će se sa spasiocima. Njegova dužnost je sada da njih troje izađu odatle, da upozore ljude u stanici ispred njih. Tad začu skičanje i oseti kako mu se nešto meko koprca ispod stopala. Uperivši lampu naniže, vide pacova koji je zurio u njega. Vide i druge svuda okolo – ali ovi su se razlikovali od onih koje je video ranije. Bili su manji. Normalni. Grozni – ali normalni. On ritnu pacova i ovaj otrča kada jedan drugi jurnu napred i zagriže u Henrijevu nogavicu.

Na svu sreću, samo je zacepio materijal, pa je Henri bio u stanju da hitro digne nogu uza zid i primora pacova da izgubi oslonac i padne na tle. On mu snažno nagazi na leđa i začu, preneražen, kako se lome male kosti.

Dženi vrisnu.

„U redu je, u redu je“, reče on brzo. „To su obični pacovi. Opasni su, ali ni prineti onim velikim. Verovatno se više plaše nas nego mi njih.“

Uprkos strahu, Violet oseti kako u njoj raste divljenje prema tom malom čoveku. Jedva da ga je i primetila u vozu, naravno. On je od onih tipova koje nikada zaista ne vidiš. Obično lice. Čovek o kojem nikada ne bi razmišljala – naprosto ne bi izazvao interesovanje. Ali sada, ovde

dole, na ovom strašnom mestu, kako je samo bio hrabar. Spasao ju je iz ove klanice. U nju i devojk, naravno. Ali kakva hrabrost!

Kada je Henri ubio pacova, Dženi je bila primorana da pogleda oko sebe. Prizor je natera na povraćanje. Ona klonu uza zid, u želji da se sruši, ali žena iza nje je zadržala. Zašto ih taj čovek ne pusti natrag u voz, gde bi bile bezbedne? Ona pokuša da se zatetura natrag, ali Henri je uhvati za mišicu.

„Ovuda, dušo. Nema još mnogo.“

Dok su posrtali dalje, videli su kako se pacovi hrane leševima muškaraca i žena – ljudi koji su krenuli na posao pomislivši da će to biti običan ponedeljak, glava ispunjenih malim brigama i malim radostima, bez trunke očekivanja da će tog dana umreti, bez trunke očekivanja da će ikada umreti na tako grozan način. Njih troje nastaviše dalje, gušeći se u dimu, padajući povremeno da bi se ponovo podigli, sve vreme u pokretu, da bi konačno ostavili mrtve ili osakaćene za sobom. Najednom, Henri stade te Dženi i Violet naleteše na njega.

„Šta je bilo?“ upita starija žena napeto.

„Odmah napred. Tamo ima nečega. Video sam neki sjaj.“ Pratio je srebrnu šinu snopom svetlosti iz lampe sve dok se on nije zaustavio na četiri crna obličja. Četiri džinovska pacova. Koji su ih čekali. Vrebali u mraku, čekali na njih. Ni jedni ni drugi nisu se pomerila nekoliko zaleđenih sekundi, a onda ljudski trio počeo da uzmiče. Pacovi su samo zurili. Henri začu Violetin uzdah iza sebe, a njen stisak pojača mu se na mišici. „Iza nas. Ima ih još“, uspe ona da izusti.

On se okrenu i ugleda ih. Dva. Prikradali su im se. Shvati da su u zamci, Sada ona četiri spreda krenuše majušnim koracima, pogureni, napinjući mišice na leđima, spremni za skok. Možda bih uspeo sam, pomisli on. Da preskočim preko onih napred i nastavim da trčim. Devojka i žena nemaju šanse – a ja bih je možda i imao, sam.

„Uza zid, dame.“ On ih gurnu natrag, odstranivši misli o bekstvu iz glave. „Držite se pozadi, a ako pokušaju da prođu kraj mene, štirajte ih što jače možete.“ On skinu sako i obavi ga oko ruke, ne skidajući svetlost lampe sa pacova koji su se sada okupili ispred njega. Devojka sakri lice uz zid, a žena zajeca za svojom decom.

Jedan pacov pomeri se napred, ne skidajući ledene oči sa Henrijevih.

Napred, u tunelu, blesnu svetlost. Začuše glasove. Korake. Nova svetlost. Čitav tunel se osvetli dok su koraci i glasovi postajali sve glasniji.

Pacovi i troje ljudi pogledaše prema izvoru zvukova, i opet se ne pomeriše ni jedni ni drugi. Šuškanje natera Henrija da ponovo pogleda u pacove, taman na vreme da ih vidi kako nestaju prema zapaljenom voz. Svi osim jednog. Onaj najbliži još je bio tamo i proučavao čoveka.

Nije se pomerao, naizgled nezaplašen. Advokatski činovnik oseti ledenu hladnoću, kao da mu neko zaviruje u samu dušu. Oduzeo se od straha. Gotovo sa prezirom, krupni pacov okrenu glavu prema ljudima koji su se približavali, pogleda još jednom Henrija, pa umače.

„Ovamo, ovamo“, pozva Henri.

Ubrzo ih okružiše uniformisani ljudi: policija i osoblje podzemne železnice. Dok im je Henri pričao o užasnim događajima, zurili su s nevericom.

„Ma haj'te, gospodine. Pacovi ne bi mogli – niti hteli – da napadnu voz pun ljudi“, reče neki policijski narednik odmahujući glavom. „Džinovski ili ne, ne bi mogli da uđu u voz. Možda su u pitanju isparenja, gospodine. Malo ste zbunjeni zbog njih.“

Violet Melrej se progura pored malog činovnika i gnevno viknu: „Pa onda idite i pogledajte, đavo da vas nosi!“ Tada se okrenu, uze Henrija za ruke i reče, toplijim glasom: „Hvala vam. Hvala vam što ste nam pomogli.“

Henri pocrvene i spusti pogled.

„Ovaj, da, pa“, reče narednik, „idemo mi dalje. Dvojica mojih ljudi otpratiće vas do stanice.“

„Ne“, reče Henri. „Ja ću se vratiti sa vama do voza. „Biće vam potrebna svaka pomoć.“ On pogleda ženu koja ga je još držala za ruku. „Do viđenja. Videćemo se opet.“

Pre nego što je stigao da izvuče ruku, ona iskorači i poljubi ga u obraz.

„Do viđenja“, šapnu ona.